

Trin syndrom gwrthdaro clun â llawdriniaeth cymal y glun agored

*Mae arweiniad
Techlechyd NICE
yn rhoi cyngor i'r
GIG ar pryd a sut y
gellir defnyddio
triniaethau
llawfeddygol
newydd mewn arfer
clinigol.*

Mae'r daflen hon yn ymwneud â phryd a sut y gellir defnyddio llawdriniaeth cymal y glun agored yn y GIG i drin pobl sydd â syndrom gwrthdaro clun. Mae'n egluro'r canllawiau (cyngor) gan NICE (y Sefydliad Cenedlaethol dros Iechyd a Rhagoriaeth Glinigol).

Mae'r arweiniad Techlechyd yn gwneud argymhellion ar ddiogelwch triniaeth a pha mor dda y mae'n gweithio. Gall ymyriad olygu prawf, triniaeth neu lawdriniaeth sy'n cynnwys torri neu wneud twll yn y croen, neu endosgop i edrych y tu mewn i'r corff, neu ffynonellau ynni fel pelydrau-X, gwres neu uwchsain. Nid yw'r canllawiau yn cynnwys p'un a ddylai'r GIG ariannu'r driniaeth ai peidio. Gwneir penderfyniadau ynglŷn ag arian gan gyrff lleol y GIG (ymddiriedolaethau gofal sylfaenol ac ymddiriedolaethau ysbytai) ar ôl ystyried pa mor dda y mae'r driniaeth yn gweithio a ph'un a yw'n cynnig gwerth am arian i'r GIG.

Mae NICE wedi paratoi'r canllawiau hyn gan fod y driniaeth yn eithaf newydd. Golyga hyn nad oes llawer o wybodaeth ar gael hyd yma am ba mor dda y mae'n gweithio, pa mor ddiogel ydyw a pha gleifion fydd yn cael y budd mwyaf ohoni.

Ysgrifennwyd y daflen hon i helpu pobl y cynigiwyd y driniaeth hon iddynt fel y gallant benderfynu p'un a ddylent gytuno (cydsynio) iddi ai peidio. Nid yw'n disgrifio syndrom gwrthdaro clun na'r driniaeth yn fanwl - dylai aelod o'ch tîm gofal iechyd hefyd roi gwybodaeth lawn a chynghor i chi am y rhain. Mae'r daflen yn cynnwys rhai cwestiynau y gallech fod am eu gofyn i'ch meddyg i'ch helpu i ddod i benderfyniad. Ceir rhai ffynonellau gwybodaeth a chymorth pellach ar dudalen 7.



Beth mae NICE wedi'i ddweud?

Gellir cynnig y driniaeth hon fel opsiwn i drin pobl sydd â syndrom gwrthdaro clun cyn belled â bod meddygon yn siŵr:

- bod y claf yn deall beth mae'n ei olygu, ei fod yn ymwybodol o'r cymhlethdodau hysbys difrifol, ac yn cytuno i gael y driniaeth gan wybod mai dim ond tystiolaeth ei bod yn gweithio yn y tymor byr a'r tymor canolig sydd ar gael, ac
- y caiff canlyniadau'r driniaeth eu monitro er mwyn casglu data hirdymor.

Dim ond llawfeddygon â gwybodaeth arbenigol am y math hwn o lawdriniaeth ar y glun ddylai gyflawni'r driniaeth hon.

Mae NICE yn annog meddygon i gasglu gwybodaeth am y driniaeth hon ar gyfer trin syndrom gwrthdaro clun. Dylai'r ymchwil hon ganolbwyntio ar sut i benderfynu pa gleifion ddylai gael y driniaeth hon ac ar ganlyniadau hirdymor.



Llawdriniaeth cymal y glun agored ar gyfer syndrom gwrthdaro clun

Yr enw meddygol ar y driniaeth hon yw 'llawdriniaeth glunol-asetabwlaidd agored ar gyfer syndrom gwrthdaro clun'.

Ni chaiff y driniaeth ei disgrifio'n fanwl yma - siaradwch â'ch arbenigwr i gael disgrifiad llawn.

Achosir syndrom gwrthdaro clun gan gyswllt diangen rhwng pen asgwrn y glun a soced y glun. Mae hyn yn arwain at gymal y glun yn 'clicio', methu â symud llawer a phoen, a all fod yn waeth pan fo'r clun wedi'i phlygu neu ar ôl eistedd am amser hir. Efallai yr achosir y cyflwr gan siâp anarferol ar ben neu wddf asgwrn y glun neu soced y glun. Fel arfer caiff syndrom gwrthdaro clun ei reoli drwy wneud newidiadau i ffordd o fyw a'i drin â meddyginiaethau. Efallai y caiff cleifion sydd wedi datblygu arthritis y glun gynnig llawdriniaeth i osod clun newydd.

Nod llawdriniaeth cymal y glun agored yw lleihau poen a gwella amrediad symudiad cymal y glun.

Pan fydd y claf o dan anesthetig cyffredinol neu anesthetig rhanbarthol, caiff y cymal ei agor a'i ddatgysylltu er mwyn i'r llawfeddyg weld dau asgwrn cymal y glun. Bydd y llawfeddyg yn tynnu rhywfaint o'r cartilag neu'r asgwrn o amgylch neu yn y cymal, gan geisio ei ail-siapio. Efallai y bydd angen rhagor o lawdriniaeth.

*Efallai nad dyma
fydd yr unig
driniaeth bosibl ar
gyfer syndrom
gwrthdaro clun.
Dylai eich tîm gofal
iechyd siarad â chi
ynghylch
p'un a yw'n addas i
chi a pha
driniaethau eraill
sydd ar gael.*



Beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Mae NICE wedi dweud bod y driniaeth yn gweithio'n ddigon da i gael ei defnyddio yn y GIG, ond bod risgiau hysbys difrifol. Os yw eich meddyg yn credu bod llawdriniaeth cymal y glun agored ar gyfer syndrom gwrthdaro clun yn driniaeth addas i chi, dylai sicrhau eich bod yn deall y manteision a'r risgiau o hyd cyn gofyn i chi gytuno i'r driniaeth.

Efallai y byddwch am ofyn y cwestiynau isod

- Beth yn union yw'r driniaeth hon?
- Beth yw'r manteision posibl?
- Beth yw'r tebygolrwydd y bydd y manteision hynny yn berthnasol i mi? A allai'r driniaeth wneud i mi deimlo'n waeth?
- A oes triniaethau eraill ar gael?
- Beth yw risgiau'r driniaeth?
- A yw'r risgiau'n fach neu'n ddifrifol? Pa mor debygol ydynt?
- Pa ofal y bydd ei angen arnaf ar ôl y llawdriniaeth?
- Beth sy'n digwydd os aiff rhywbeth o'i le?
- Beth allai ddigwydd os na chaf y driniaeth?



*Gallech ddewis
cael y driniaeth
hon, cael triniaeth
wahanol, neu
beidio â chael
triniaeth
o gwbl.*

Crynodeb o fanteision a risgiau posibl

Isod ceir disgrifiad bras o rai o'r manteision a'r risgiau a welwyd yn yr astudiaethau a ystyriwyd gan NICE. Edrychodd NICE ar wyth astudiaeth o'r driniaeth hon.

Pa mor dda mae'r driniaeth yn gweithio?

Cymharodd astudiaeth o 52 o gleifion y rheini a gafodd y driniaeth lle atgyweiriwyd y labrwm (35 o gluniau) â'r driniaeth lle tynnwyd y rhan o'r labrwm wedi'i niweidio (25 o gluniau). Y labrwm yw'r cylch o gartilag o amgylch cwpan cymal y glun. Roedd symptomau cleifion y ddau grŵp wedi gwella tua dwy flynedd ar ôl y driniaeth, ond roedd sgôr poen y grŵp a gafodd atgyweirio'r labrwm yn llawer gwell.

Mewn astudiaeth o 46 o gleifion roedd cyfartaledd sgôr y symptomau wedi gwella tua thair blynedd ar ôl y driniaeth.

Nododd astudiaeth arall, o 94 o gleifion, sgoriau clun gwell tua dwy flynedd ar ôl y driniaeth. Dangosodd astudiaeth o 34 o gleifion fod gweithgaredd y glun wedi gwella pan edrychwyd ar eu cynnydd dair blynedd ar gyfartaledd ar ôl y driniaeth.

Yn yr astudiaeth o 46 o gleifion, adferwyd aluniad clun arferol pob un o'r cleifion ar ôl y driniaeth.

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cynghorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cynghorwyr mai'r ffactorau llwyddiant allweddol oedd lleddfu'r boen a rhwystro'r cyflwr rhag datblygu i fod yn osteoarthritis.



Risgiau a phroblemau posibl

Ni chafwyd tystiolaeth o niwed i'r glun o ganlyniad i ddatgymaliad pen asgwrn y glun mewn 309 o gluniau o leiaf ddwy flynedd ar ôl y driniaeth.

Mewn astudiaeth o 213 o gluniau, cafwyd achosion o asgwrn yn ffurfio'n annormal yn y cyhyrau o amgylch y cymal (a elwir yn asgwrneiddiad heterotopig) mewn 79 o gluniau, o leiaf dwy flynedd ar ôl y driniaeth. Yn yr un astudiaeth, cafodd dau glaf wendid dros dro a achoswyd gan anaf i nerf, a wellodd o fewn chwe mis.

Mewn astudiaeth arall, roedd angen i naw allan o 34 o gleifion gael tynnu sgrîw

o ganlyniad i boen, wyth mis ar ôl y driniaeth ar gyfartaledd. Roedd angen llawdriniaeth gywirol ar dair clun mewn astudiaeth o 22 o gleifion (29 o gluniau).

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cynghorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cynghorwyr fod problemau'n cynnwys torri esgyrn, problemau eraill â'r glun gan gynnwys bwrsitis (llid), anaf i nerf, haint, thrombosis gwythïen-ddofn ac osteoarthritis yn datblygu'n gynt. Mae niwed i gymal y glun o ganlyniad i ddatgymaliad yn broblem ddifrifol ond anghyffredin. Ymysg problemau eraill mae datgymaliad sy'n ailddigwydd ar ôl y driniaeth, gwaedu a hematoma (math difrifol o gleisio).



Rhagor o wybodaeth am syndrom gwrthdaro clun

Gall NHS Choices (www.nhs.uk) fod yn fan da i gael gwybod mwy.

Efallai y gall eich gwasanaeth cyngor a chysylltiadau cleifion (a elwir yn 'PALS' fel arfer) lleol roi gwybodaeth a chymorth pellach i chi. I gael manylion am holl ganllawiau NICE ar syndrom gwrthdaro clun, ewch i'n gwefan yn www.nice.org.uk



NICE

Mae NICE yn llunio canllawiau (cyngor) i'r GIG ar atal, canfod a thrin gwahanol gyflyrau meddygol. Ysgrifennir y canllawiau gan arbenigwyr annibynnol gan gynnwys gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a phobl sy'n cynrychioli cleifion a gofalwyr. Maent yn ystyried pa mor dda y mae ymyriad yn gweithio a pha mor ddiogel ydyw, ac yn holi barn cynghorwyr arbenigol. Mae'r arweiniad Techlechydd yn berthnasol i'r GIG cyfan yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Disgwylir i staff sy'n gweithio yn y GIG ddilyn y canllawiau hyn.

I gael rhagor o wybodaeth am NICE, ei waith a sut mae'n gwneud penderfyniadau, ewch i www.nice.org.uk/aboutguidance

Mae'r daflen hon yn ymwneud â 'llawdriniaeth glunol-asetabwlaidd agored ar gyfer syndrom gwrthdaro clun'. Mae'r daflen hon a'r canllawiau llawn a anelir at weithwyr gofal iechyd proffesiynol ar gael yn www.nice.org.uk/guidance/HTG270

Gallwch archebu copïau wedi'u hargraffu o'r daflen hon gan adran gyhoeddiadau NICE (ffoniwch 0845 003 7783 neu anfonwch neges e-bost i publications@nice.org.uk a dyfynnwch y cyfeirnod N2607).

Mae gan wefan NICE wasanaeth darllen sgrîn a elwir yn Browsealoud sy'n eich galluogi i wrando ar ein canllawiau. Cliciwch ar logo Browsealoud ar wefan NICE i ddefnyddio'r gwasanaeth hwn.

Rydym yn annog sefydliadau gwirfoddol, sefydliadau'r GIG a chlinigwyr i ddefnyddio testun o'r llyfryn hwn yn eu gwybodaeth eu

Y Sefydliad Cenedlaethol dros Iechyd a Rhagoriaeth Glinigol

MidCity Place, 71 High Holborn, London, WC1V 6NA; www.nice.org.uk



Corporate member of
Plain English Campaign.
Committed to clearer communication.

197

ISBN 978-1-4731-8450-3

N2607 1P Gorffennaf 11

© National Institute for Health and Clinical Excellence, 2011. All rights reserved. This material may be freely reproduced for educational and not-for-profit purposes. No reproduction by or for commercial organisations, or for commercial purposes, is allowed without the express written permission of NICE.



Corporate member of
Plain English Campaign.
Committed to clearer communication.

197